

Univerza v Ljubljani
Pravna fakulteta

Sol. I. 2009/10

DRUZ. PR

Zapiski

Avtor: A. L.
Profesor: B. N.

POJMI

1. SORODSTVO: krvna vez med pos.

- vrste:
 - o **polnosor./ pravo:** 2 skupna prednika
 - o **polsor.:** 1 skupni prednik
- **posvojitev:** ni sor. → pr. enakovredno razm.
- **označevanje:**
 - o **stopnje/ kolena**
 - o **črte/ linije:**
 - **ravna:** os., ki izhajajo 2. iz 2. → predniki (ascendenti) + potomci (descendenti)
 - določitev stopnje: Σ rojstev med njimi (babi- vnuk= 2)
 - **stranska:** razm. potomcev med seboj → izvirajo iz skupnega prenika
 - določitev stopnje: Σ rojstev med njim + skupnim prednikom (skupnega prenika ne štejemo)
- **pomen:** ded. pr. + zak. prepoved ZZ + pog. za posvojitev

1.1. SVAŠTVO: razm. zakonca s sor. 2. zakonca

- **ZZ:** podlaga (ne ustvarja) → razveza= prenehanje
- ni podlaga za zak. ded.
- razm. očim/ mačeha + pastorek/pastorka → dolž. preživljanja (do razveze)

UST. DOLOČBE

1. ZZ IN DRUŽ. (53. čl.):

- ZZ:

- o **enakopr.:** izpeljava nač. enakosti pred zak. + enakopr. ne glede na spol
 - enaka odg. za **prispevanje** za potrebe druž.
 - sporazumno **odločanje** o skupnih zadevah
 - enake **prav. + dolž. do otrok**
 - enaka **porazdelitev** skupnega **premož.** (če ZZ razpade)
 - skupno + sorazmerno **razpolaganje** s posam. stv. iz skupnega premož.
- o **sklenitev pred pristojnim drž. org.:** izpeljava nač. ločitve drž. + cerkve
 - obvezna **civ. sklenitev ZZ** → pred cerk. org. nima pr. učinkov
 - pristojna upr. enota (pooblaščenca os.)
 - **ZZ velja do razveljavitve** (če razlogi za neveljavnost, velja dokler ni razveljavljena)
 - neobstoječa ZZ: če partnerja nista **različnih spolov**
- o **ureja zak. (ZZZDR):**
 - definicija **ZZ**= z zak. urejena življ. skupnost moža in žene → značaj pr. institucije
 - **ZZS:** dalj čas trajajoča življ. skupnost ♀ + ♂, ki nista sklenila ZZ
 - pr. **posl. enake** kot bi jih imela ZZ, vendar ne sme biti razloga, zaradi katerega bi bila ZZ neveljavna
 - posl. le na področju druž. pr. (ne na 2.h)
 - posl. zadenejo **ipso iure**
 - **druž.:** odnos med otroci + starši (druž. ni pr. subj.) → = življ. skupnost staršev in otrok
 - podlaga za pr. posledice **starševstva**
 - ustvarja jo: **otrok** (gl.) + 1/oba **starša**/ posvojitelja
 - **morali bi** upoštevali **tudi** skupnosti: skrbništvo + rejništvo + posvojiteljstvo → odrasla os. bi pridobila prav. + dolž. staršev iz rodit. prav.
 - **ne moremo šteti:**
 - o **babica/dedek** - vnuk/vnukinja
 - o odrasli **sor.** - mladoletni sor.
 - o **očim/mačeha** - pastorek/pastorka

- **druž. + materinstvo/ očetovstvo + otroci/ mladina:** prav. staršev glede otrok
 - o **mati:** tista, ki otroka rodila
 - o **domneva očetovstva:** materin mož velja za otrokovega očeta
 - velja v **ZZ** + še **300 dni po** njenem prenehanju
 - **ZZS: oče** otroka **pripozna**, sicer se o tem odloča v pravdi
 - če želimo dokazati drugo, moramo najprej izpodbiti domnevo
 - o **drž. varuje otroka:** sme poseči v druž., če otrokovi starši ne ravnajo v njegovo korist

- o **drž. zagotavlja:** social. + delavnopr. varstvo + predšolski in šolski sist. + finan. sredstva

2. PRAV. IN DOLŽ. STARŠEV (54. čl.): vzdrževati + izobraževati + vzgajati

- **enakost** prav. otrok rojenih v ZZS ali ZZ
 - o razlika pri očetovstvu (ZZ= domneva + ZZS= pripoznava)
 - o zagotovljena s konvencijo ZN → prepoved diskriminacije
- prav. neodv. + samostojne (tudi če se roditeljska odvzame, ostale ostanejo)
- vnaprej določeni post. za poseg → **odloča CSD + sod.** → ZZZDR
- **prepovedan poseg** → drž. lahko odvzame/ omeji samo iz razlogov iz zak.
- **ločitev** staršev od otrok proti njihovi volji, **ko nujno:** otrokova korist + ločeno življ. staršev
- **roditeljska prav.**
- **dolž. preživljanja**
- **prav. do os. stikov**

3. SVOBODA VESTI (41. čl.):

- prav. staršev, da **po svojih prepričanjih** zagotavljajo otrokom ver. + moral. **vzgojo** → v skladu z otrok. starostjo + zrelostjo + njegovo svobodo vesti + ver. + 2. prepričanja
- starša morata prav. izvrševati sporazumno → sicer odloči CSD
- **moral. vzgoja:** zbir min. družb. norm, ki bi jih moral vsak spoštovati
 - o ust. z moralo misli tudi na 2. prepričanja (filoz. + družb. + ideološka)
 - o **ne sme nasprotovati** otrok. **dostojanstvu** + prav. do **izobraževanja**
 - o bližje polnol.= umikanje prav. staršev

4. SVOBODNO ODLOČANJE O ROJSTVU OTROK (55. čl.)

- **individ. prav.** (ne prav. para): pos. se odloči, ali bo imel otroke + št. + kdaj + s kom
- drž. zagotavlja možnosti + ustvarja razmere/ pog. → ne sme vplivati z demograf. pol.

4.1. ZZZUUP: zdrav. posegi

- prav. čl., da odloča o rojstvu otrok → ♀ + ♂ **dostopne vse možnosti** zdrav. varstva → zak. določa zdrav. ukrepe uresničevanja prav. + omejitve iz zdrav. razl.
- tudi **prav. do seznanjanja** s potekom + post. + posled. uporabe sodobnih načinov za uravnavanje rojstev → dolž. zdrav. organiz. + zdrav., social. in 2.h strokovnjakov
 - o zdrav. **ukrepi:** preprečevanje zanositve + umetna prekinitev nosečnosti + ugotavljanje/ zdravljenje zmanjšane plodnosti
- dolž. zdrav., social. in 2. delavcev do **varovanja poklicne skrivnosti**
- organiz., ki opravi zdrav. poseg, mora **v 30 dneh prijaviti** org., ki vodi stat.
- **preprečevanje zanositve:** prav. do nasveta
 - o trajno- **sterilizacija:**
 - **uprav.:** + 35 + razsodna → prej le, če zdrav. razlogi
 - **nerazsodni:** zahtevajo starši/ skrbnik + soglasje pristojnega org. občinske skupnosti social. skrbstva

- **mladoletnik:** odloča sam + komisija si priskrbi mnenje staršev/ skrbnika, razen, če že polno posl. spos.
- **zaht.:** se vloži pri **komisiji CSD** 1. stopnje za umetno noseč.
 - najprej seznanitev os. s pomenom + posl.
 - šteje se, da vsebuje tudi privolitev za poseg po predpisih o zdrav. varstvu
 - če zavrnitev → os. lahko predlaga odločitev komisije 2. stopnje
- **opravi:**
 - pred posegom = min. 4 mesece - razen, če treba iz zdrav. razl.
 - v spl./ specialnih/ klin. bolnišnicah z ginek.-porodn./ kirurško službo + zdrav. organiz. posebej pooblašene
- začasno- **kontracepcija: prav. vsakega**, da mu zdravnik predpiše ustrezno kontracepc. sredstvo
- **splav**- umetna prekinitvev noseč.:
 - **do 10 tedna:** potreben izvid o trajanju noseč. → če razlogi proti, mora h komisiji 1. stop.
 - **nad 10 tednov:** če nevarnost posega < od nevarnosti, ki grozi ob nadaljevanju noseč.
- **uprav.:** razsodna (ni potrebna polnolet.)
 - če se prekine **mladoletni** nosečnici → praviloma obvesti starše, razen če že posl. spos.
 - če **nerazsodna** ali odvzeta posl. spos. → prekinitvev lahko zaht. starši/ skrbnik
- **zaht.:** šteje se, da vsebuje tudi privolitev za poseg po predpisih o zdrav. varstvu
 - **komisija** (za umetno prekinitvev noseč.) hitro odloča o splavu nad 10 tedni noseč.
 - **1. stop.**= social. delavec + 2 zdravnika
 - **2. stop.**= še 1 zdravnik → širša območja (Zdrav. skupnost Slo)
 - **opravi:** komisija napoti nosečnico z vso dokumentacijo v zdrav. org. → za dokončanje ni potrebno dovoljenje komisije
 - **če pri dokončanju začete prekinitvev noseč.** nastane sum za KD, je zdrav. organiz. dolžna takoj naznaniti pristojnemu org.

4.2. ZZNPOB: zdrav. ukrepe za **pomoč** ♀ + ♂ **pri spočetju otroka** → omogoča uresničevati svobodo odločanja o rojstvih svojih otrok

- **vsakdo prav.** do zdravljenja neplodnosti pod pog. tega zak. → potrebno varovati čl. dostojanstvo + zasebnost + posebna skrb za koristi bodočega otroka
- **zdravljenje**= ugotavljanje + odpravljanje vzrokov neplod. + shranjevanje semenskih/ jajčnih celic, ki jim grozi (po medic. izkušnjah) neplodnost
- postopki zdravljenja neplod. + oplod. z biomedic. pomočjo (**OBMP**)= način zanositve na 2. način kot s spolnim odnosom:
 - **znotrajtelesne** oplod.: vnos samo ♂/ tudi ♀ celic v ♀ spolni org.
 - **zunajtelesne** oplod.: združitev ♀ + ♂ celic zunaj telesa ♀ + vnos zgodnjih zarodkov v ♀ spolne org.

- o **zarodek**: nastane z oplod. ♀ celice → zgodnji zar.= do 14 dni oz. pojava primitivne proge
- **uprav.** do OBMP: polnolet. + razsodne + primerna starost + psihosocial. stanje za opravljanje starševskih dolž. → ♀ v starosti, ki primerna za rojevanje
 - o **ne** ♀, ki namerava otroka prepustiti 3. os. (nadomestno materin.)
- **namen**= da pride do rojstva otroka → **pog.**
 - o ♀ + ♂, ki živita (v času vnosa celic/ zgodnjega zar.) v **ZZ/ ZZS**
 - o glede na izkušnje medic. znan. **ne moreta pričakovati zanositve** s spol. odnosom/ **ni mogoče pomagati z 2. post. zdrav. neplod.**
 - o ali, če se s post. **prepreči prenos** hude ded. **bolezni**
- **darovanje** spol. celic: če neuspešni 2. post. OBMP
 - o načeloma celice ♀ + ♂, ki v **ZZ/ ZZS** → **izjemoma** celic darovalke → ni možna hkratna uporaba ♂ + ♀ celic
 - o **darovalec**= os., ki daruje celice za os., ki ni njegov partner
 - polnoletni + zdrav + razsoden → ne za oplod. os., s katero zaradi sorod. ni mogoča niti **ZZ**
 - o **ni** dovoljeno dajati/ sprejemati **plačilo/ koristi**- pog. so ∅ → darovalec prav. do povrnitve stroškov prihoda + bivanjem + pregledi + odvzemom
 - o **ni** dovoljeno darovanje čl. **zarodkov** + mešanice celic več ♂/♀
 - o **post.:**
 - **predlog zdravnika (spec.) + soglasje strok. + dovoljenje komisije**
 - **privolitev partnerjev:**
 - **pisna** privolitev partnerjev
 - **prej** potrebna **zdravniška poučitev** (uspeh + posled. + nevarnost + os. podatki)
 - prej **hujno/ lahko???** udeležiti psihol.-social. **svetovanja** → treba poučiti o pr. posled. OBMP + otroka
 - 1 partner lahko **odstopi dokler se ♂ celice ne vnesejo** v telo ♀ - center izda potrdilo (zdravnik se mora prej prepričati)
 - **celice darovalcev:**
 - **pisna** privolitev darovalca (center ga mora seznaniti o vsem)
 - darovalec lahko **prekliče do uporabe** celic
 - darovalec **nima** pr. (2.h) **obv. + prav. do otrok**
 - **prepovedano**, če darovalec **v času vnosa ni več živ** (zdravnik se mora prepričati pred vnosom)
- **ravnanje s celicami + zg. zar.:** prepovedano je vse kar ni z zak. določeno- izrecno:
 - **zunajtelesni razvoj** zar. starejšega od primitivnega proga (14 tednov)
 - nastanek zar. v **raziskovalne namene**
 - **Δ ded. zasnovo**
 - **kloniranje** (ista ded. zasnova)
 - oplod. čl. z **žival.** celico + **hibridi** (presajanje delov čl./ žival. zar.)
 - vnesti čl. celice/ zar. v žival (+ obratno)
- o **znan.raziskovalno delo:** dovoljeno izključno za varovanje čl. zdravja
- **očet./ materinstvo:**

- o **mati**= ♀, ki ga rodi + **oče**= materin partner → če privolitev, ni možno izpodbijati (razen, če bi želela ugotoviti, ali zanosila po naravni poti) → če **darovalec/ka**= **ni dovoljeno ugotavljanje** materin./ očet.
 - **nadzor nad darovanjem**: pisno soglasje para + seznanitev pr. posled. + nadzor centrov, ki to opravljajo
 - **razkritje zdrav. podatkov darovalca** (ded. bolezni): otrok= razsoden, 15 let + zak. zastopnik z dovoljenjem sod. (nepravdni post. + izjemni zdrav. razlogi)

5. PRAV. OTROK (56.čl.): ČPS glede na starost/ zrelost → org. skrbijo za korist otroka

- **posebno varstvo**: pred gospod., social., teles., dušev. + 2. izkoriščanjem/ zlorabljanjem → ureja zak.
- posebno **drž. varstvo**: otroci/ mladoletniki brez staršev + starš. skrbi + družin. oskrbe → rejništvo + skrbništvo + posvojitve → ureja zak.

SPOS.

1. PR. SPOS.: spos. biti nosilec prav. + obv.

- temeljna spos. + določa **pr. subjektivit.** → izvira iz čl. dostojanstva
- **vsaka fiz. os.:** pridobi z rojstvom + ne glede na spol/ položaj/ državljan. → ni mogoče omejiti + odpovedati
- **prenehanje**= smrt: ko prenehajo delovati možganske f → mrliška knjiga= dokaz → varovanje po smrti:
 - o integriteta umrlega + **podoba** + čast + čustva bližnjih
 - o ohrani **delna pr. spos.:** prav. brez pr. subj. ostanejo umrlemu + ostale svojci

1.1. OTROK: čl. bitje -18 let (oz. polnolet. po nacion. zakonod.) → konvencija ZN

- **posl. spos. pred polnol.:**
 - o **sklenitev ZZ:** posebni razlogi + soglasje CSD za presojo zrelosti (zaslišanje os. + staršev + partnerja)
 - o **roditeljstvo:** na prošnjo nepravd. sod.- presoja zrelosti → pravnom. odločba + če zavrnitev= otrok pod skrbništvo

1.2. NASCITURUS= zar.: spočet, a še ne rojen otrok

- **konvencija ZN** → preambula: nezavezujoče + uvod (način razlaganja normat. dela) → posebno varstvo otrok pred + po rojstvu (deklaracija o otrok. prav.)
 - o dostojanstvo + **enakost** + **boljše** življ. **razmere** (potrebno mednar. povezovanje) + **varstvo** otrok in druž. (temeljna skupnost za razvoj)
 - o **posebna skrb** za otroke v izrednih razmerah
- **Eu konvencija ČP:** vsak prav. do življ. (se ne nanaša na zar.) → nikomur ne sme biti odvzeto, razen če obsojen za kaz. dejanje za katerega predpisana smrt. kaz.
- **poseben pr. položaj** (civ. pr.): samo prav. + če živ rodi (ko zadiha- ne glede na popkovino) → ne smemo varovati tako, da posežemo v prav. 2.h
 - o **prav. ded.:** v trenutku zapustnikove smrti
 - o **pripoznanje očetovstva:** če očetu grozi smrt + želi, da bi otrok ded.
 - o **odškod.:** škodo (sed. + prih.) treba povrniti → zar. lahko zaht. le prih.

2. VOLJNA SPOS.: spos. zavestno + preudarno tvorjenje lastne volje → domneva= polnol.

- **posl.:** spos. ustvariti voljo za sklenitev pr. poslov → sklepati pr. posle + zavezovati se + prevzemati obv. + pridobivati prav.
 - o **nespos. (-15):** ne more izraziti relevantne volje
 - **odvzeta posl. spos.:** veljavno, če v svetlem trenutku (os. razsodna)
 - **zastopanje**= zakonito: starši + skrbnik
 - sklepanje pr. poslov kot **sli zastopnikov** (npr. mama ga pošlje v trgovino) → če sklene zahtevnejši pr. posel= Ø
 - o **delna/ omejena (-18 + pod roditeljsko/ skrbniško prav.):**
 - **delno odvzeta posl. spos.** (podaljšanje rodit. prav. + odvzem v nepravd. post.) → soglasje skrbnika za vse pr. posle (CSD lahko dovoli določene posle)
 - **lahko** pr. posle določene z zak. → **izpodbojni** pr. posli → večinoma **os.**

- **delovno** razm. (+ pogod. o delu)
- razpolaganje z **zaslužkom + štipendijo**
- **avtorske** (+ iznajditeljske) prav.
- **pridobivanje prav.** + ne prevzemanje dolž.
- umetna **prekinitev nosečnosti**
- **vsakodnevni pr. promet** (tudi -15)
- **posebno pr. varstvo:** 3 mesece po polnol. lahko razveljavi pr. posle sklenjene kot mladoletnik, brez soglasja zastop.
- **nasprotna stranka:** lahko odstopi od pogod.
 - če **dobroverna** (prepričan, da polnol. + da ima soglasje)
 - **odstop:** subj. (ko ugotovi mladolet.) rok 30 dni + če v roku zastop. ne odobri → sopogodb. lahko zaht. od zastop., da se izreče o odobritvi:
 - **odobritev**= veljavnost
 - **ne odobri:** razveljavitev (učinki za nazaj)
 - **mol**= neveljavnost
 - **zastopnik**- avtorizacija: neveljavnost- če kasneje avtoriziran= učinki za nazaj → pr. posli, ki lahko usodno vplivajo na njegovo življ. ob polnol. (pr. standard- potrebuje vsebinsko dopolnitev)
 - potrebno **tudi soglasje CSD:** razpolaganje s substanco + glavnico premož. + neprem. ... → sicer izpodbojen
- **popolna** (+18 + ZZ + rojstvo):= domneva → izpodb., če vseeno ni posl. spos.
 - **prej:** ZZ (+ dovoljenje CSD +15) + rojstvo (+ pomembni razlogi) → spregled mladol.
- **razsodnost:** razumeti pomen izjave volje + ravnati v skladu s tem razumevanjem (vse spos. razen pr.) → presojava vsakič posebej + za posam.
 - **defekt volje:** os. ve da dela narobe + ne more ravnati kot želi
 - **defekt razuma:** ne razume pravil + posl. svojih odločitev
 - **izključitev:** lahko le določeno področje
 - parcialna/ delna spos.: ženitna + opor. → lažje ohranimo, ker strogo os. (ni možno zastopanje)
- **odvzem:** če ni spos. skrbeti zase + svoje prav. (varstvo os. + 2.h)
 - **nerazsodna os.:** os., ki ni spos. razumeti posl. svojih ravnanj
 - pr. posel= neveljaven (razen v svetlem trenutku- os. razsodna)- potreben skrbnik → razlogi:
 - **napake razuma + volje** + značaja: duš. bolezen + duš. zaostalost + vplivi na čl. psihofizo (alkohol) + odvisnost
 - **odvisnost:** sod. lahko pošlje na zdravljenje- če se odloči= prekinitev post. → če neuspešno/ prekine= sod. odvzame posl. spos.
 - **slepota + gluhost:** če razsoden= posl. spos. → lahko skrbnik za določene zadeve: začasno + po navadi za razrešitev določene zadeve
 - **zaprljivost:** trajno + nesmiselno zaprljiva → slabo za bližnje

- **tožbarjenje** (kverulant): os., ki trajno vlagajo tožbe
- **post.:** Zak. o pravd. post. (44., 56.čl.)
 - **predlog:** partner + sorodnik do 2. kolena + sam v svetlem trenutku + CSD + drž. tožilec
 - **odloči** sod. na podlagi dokazov + mnenj izvedencev
 - **CSD** lahko določi katere posle sme os. opravljati sama
 - **zaznamba** v matični + zemljiški (če poseduje neprem.) knjigi
- **podaljšanje roditeljske prav.:**
 - prepreči domnevo posl. spos.(enaka spos. kot otrok)
 - **pred polnolet.** → izjemoma po: vzrok obstaja pred polnol. + v času podaljšanja- če predlog sprejet= velja za nazaj
 - ko prizadet (duš. + tel.) otrok **ni spos. skrbeti za svoje prav.** + obv.
 - tel. prizadetost: prisilna (proti volji) izključitev iz pr. prometa → drž. bi morala poskrbeti za pomoč, kjer potrebna
- **spos. v post.:** vse temeljijo na razsodnosti, razen pr.
 - **pr. spos.:** biti stranka v post.
 - **pravdna spos.:** biti tožena + tožeča stranka
 - **posl. spos.:** nastopati v post.
 - **proces. spos.:** vlagati tožbe
 - - 15: starši= zastopniki
 - 15- 18: sam za pr. posle, ki jih sam sklepa, sicer zastopnik
 - **spos. v post. v družin. pr.:** spori v ZZ + med starši- otroci → + 15 + razsodnost → lahko sam vlaga tožbe (ugotovitev očetovstva + preživnina), ker strogo os. prav.
 - **ženitna spos.:** razsodnost
 - **opor. spos.- posebna posl. spos.:** spos. napraviti + Δ + preklicati opor. → +15 + razsodnost → opor. nespos.- opor.= izpodb.
- **delikt. spos.:** prevzemati odg. za posled. prepovedanega dejanja → odškodn. odg.:
 - **krivna odg.** → pog.: prištevnost= razsodnost
 - prepovedano škldno ravnanje + posled. → **vzročna zveza**
 - **obrnjeno dokaz. breme** (toženec dokazuje, da ni kriv- če npr. ni bil razsojen + ne po svoji krivdi)
- mladol.:
 - -7: nespos. → **starši odg.** obj. (ne glede na krivdo)- razen, če razlogi za izključitev odg.
 - 7-14: pog. spos.= ni- razen, če se dokaže, da je bil razsoden → **starši delno odg.**- razen, če dokažejo razsodnost= solidar. odg. poleg otrok
 - -14: spos. → **starši subsid.** odg. (če mladol. ne more povrniti škode)

ZAK. ZVEZA

- moralno etična **vsebina**: čustvena navezanost + spoštovanje + razumevanje + zaupanje + medsebojna pomoč
- neke **vrste pogod.**: možen dog. za primer razveze

1. ZAROKA: obljava partnerjev, da bosta sklenila ZZ

- neiztožljivost + **ni v ZZZDR**
- podobno, ko se prijavi poroka (tudi neiztožljivo)- nastajajo stroški → če se ne sklene ZZ= **odškod.**- neuprav. obogatitev

2. SKLENITEV: = svobodna

- **zak. prepovedi**:
 - o **nepopolna posvoj.**: veljavna ZZ + prenehanje posvoj.
 - o ne **skrbnik**- varovanec
- **pog. za sklenitev**:
 - o **različni spoli**
 - o izjava **soglasja**: sklenitev v trenutku, ko privolita (zapis le za dokazovanje)
 - o **pred drž. org.** (pooblaščenec upr. enote) + način kot po zak.
- **pog. za veljavnost**:
 - o **pr. pog.**: sicer neveljavnost/ izpodb.
 - **navzoča** (os.) oba zakonca: izjema= 1 lahko nadomešča pooblaščenec
 - **namen skupnega življ.**: sicer simulirana sklenitev
 - če **1 molči**= mentalna rezervacija (neupoštevno- šteje da je za)
 - **1 leto ločenega življ.**= ni možno zaht. preživnine
 - iz **neuprav. razloga** (uprav.= služba drugod) ne živita skupaj + razveza= ni ded.
 - o **zadržki**: preprečujejo sklenitev (če org. spozna):
 - **pomanjkanje svobodne privolitve**:
 - sila + **grožnja**: resna + povzročena z nedopustnim sredstvom
 - **zmote** (ni svobodne volje):
 - o o **os.**: fiz. + civ. (se izdaja za 2. os.)
 - o o **bistvenih sestavinah**: če bi vedel, ne bi sklenil + čas 1 leto po spoznanju
 - huda **bolezen** + zatrjevala nosečnost
 - **sicer**= tožba na razvezo zaradi nevzdržnosti
 - **mladol.**: načeloma polnol. → CSD dovoli:
 - **pog.**: rzsod. + zaslišanje partnerja + +15 + razgovor s starši
 - dovolitev= **spregled**/ dispenz zadržka mladol.
 - naknadni spregled zadržka po sklenjeni ZZ brez dovoljenja + nekdo toži za razveljavitev
 - **težja duš. prizadetost+ nerazsodnost**: motnje v duš. + tel. razvoju
 - **trajna**: težja duš. bolezen
 - **kratkotr.**: omamljenost

- **obstoječa ZZ:** izpeljava iz nač. monogamije → KD
- **sor.:** biol. razlogi
 - v **ravni črti**= ne glede na kolena
 - v **stranski črti**= do 4. kolena → CSD lahko spregled zadržka
 - **posvojenec:** ne s posvojiteljem (ker razm. enakopr. s starševskim) + lahko z otroci posvojitelja
- **obličnosti:** obvezno svečano + jav. + min. standarde določi min.
 - o **zak.:**
 - predložiti **listine** matičarju + določitev datuma
 - **kraj** izbereta zakonca → v prostorih določeni za to (drugje le, če utemeljeni razlogi)
 - o **stroške** nosi drž.
 - o v **tujini** pred diplomatskim predstavništvom
 - o **prisotnost:** pooblašcene os. + matičarja + 2 priči (sicer neveljavnost)

3. PR. POSLED.:

3.1. OS. PODROČJE:

- Δ priimka + statusa samski/ poročeni
- mladol.: pridobitev popolne **posl. spos.** (ostane tudi če ZZ preneha)
- **sporazum** med zakonci (gl.= enakopr.)
 - o **prepoved oderuških** pogod. → lahko dog., da bodo pogod. v korist 1= Ø + notar mora zavriniti pogod. v nasprotju z moralo + ust. nač. + kogent. pravili
- **medsebojne moralne dolž.:**
 - o svobodno o rojstvu otrok + enake prav. do **otrok**
 - o skupaj o **skupnih zadevah** + **samostojna** izbira **dela**
 - o skupno življ. **spoštovanje** (sicer tožba na razvezo), zaupanje, pomoč
 - o **skupno prispevanje** k preživljanju druž. (v sorazmerju z možnostmi)

3.2. PRAV. DO PREŽIVLJANJA (ne os., ne premož.):

- **zakonec + polnolet. otrok:** brez sredstev za preživljanje + brezposeln brez svoje krivde → ne, če nepravilno do zavezanca zaradi vzrokov razveze (KD)
- **dog.:** = izvršljiv notar. zapis (enakovreden pravnom. sodbi)
- **zaht.-** vložitev tožbe:
 - o v **razveznem** post.
 - o **1 leto po pravnom.** tožbe: če pog. obstajali ob razvezi + ko sod. odloča
 - o če **dalj časa živiš ločeno**= dokaz, da spos. sam preživljati
- **višina:** osnovne potrebe + za dostojno življenje (dosedanji življ. standard)
 - glede na **potrebe** uprav.
 - **zmožnost** zavezanca (ne, če ogroža preživljanje njega + otrok)
 - o ni možen dog. o bistveno manjši preživnini
 - o **usklajuje CSD** 1x letno z indeksom rasti življ. potrebščin
- **določitev:** s sodbo + izvrš. notar. zapisom + sod. poravnavo
- **plačilo:** vnaprej + mesečno

- o lahko **dog.**, da **drugače** (1kratni znesek + potrošne stv. + neprem.) → sod. določi tako, da ni prehudo breme + ne poslabša položaja uprav., če bi prejemal mesečno
- **prenehanje**: nova ZZ/ ZZS + pridobitev premož./ os. dohodkov + KD zoper preživninskega zavezanca (+ bližnje)
 - o **ne more oživeti** → zato po navadi sod. določi simbolično preživnino, ki jo lahko kasneje Δ
- **odpoved**- možna, razen:
 - o če **ogrozi koristi otrok**
 - o za čas trajanja ZZ- **nač. solidarnosti** (spl. dolž. preživljanja nepreskrbljenega zakonca + dolž. pomagati)
- **tožbe**: zaradi Δ razmer → znižanje preživnine

3.3. PREMOŽ. PODROČJE: notar. zapis

- **skupno premož.:** pridobljeno v času ZZ z delom (po novem: pridobljena odplačno- ne z delom) → upravljata skupaj, razen, če dog., da bo upravljal 1
 - o **plača** + kar s plačo kupljeno
 - o najem **kredita**
 - o avtorski **honorar**
 - o dividende + **najemnine**
 - o zavarovalnine + **premije**
- **posebno premož.:** prineseno v ZZ (ni skupno premož.)
 - o **ded. + darila** (ni pridobljeno z delom): če darovano obema= solast.
 - o **doh. pos. premož.:** če 2. zelo angažiran, vseeno uprav. do deleža
 - o **neprem.** (ne če kupljena s skupnim premož.):
 - **če 2. zakonec poveča vrednost** neprem. (izboljša) → dobi povrnjeno obogatitev last.: denarno + stv.pr. prav. (če ne more plačati) → če želita solast. (kot po starem)= notar. zapis
- **možnosti za razdelitev skupnega premož.:** razveza + v času ZZ
 - o vse + samo neprem. → deleži določijo šele z delitvijo
 - o razdelitev v času ZZ:
 - **sporazum:** notar zapis (lahko dog., da izvršljiv) → delil. pogod.
 - v **nepravdnem post.** (brez sporazuma): predlaga 1 zakonec
 - morata se sporazumeti o pred. skupnega premož. + deležih → sicer pravda (potem se vrne nepravd. sod.)
 - **delitve:**
 - o **fiz.:** najprej dodelitev stv. namenjen os. rabi (poklic...)
 - o **civ.:** prodaja → razdelitev izkupička
 - o **stv. dobi 1-** izplača del 2.
 - delitev 1/2 → možen dokaz, da 1 prispeval bistveno več
 - **zahteva U**
- **obv. zakoncev:**
 - o **os. (1):** za svoje potrebe → odg. sam- s posebnim premož. + deležem na skupnem premož. → U lahko zahteva ugotovitev, koliko to znaša

- **skupne.:** zakonec napravi sam za potrebe druž. → solidarna odg. (oba)- s skupnim + posebnim premož. → U lahko zahteva od 1 ali 2. do celote (zakonca med seboj poravnata razlika) → glede na koliko zakonec zmožen prispevati za potrebe druž.
- **upravljanje + razpolaganje** s skupnim premož.: skupno
 - 1 **ne more** sam **prenesti svojega dela** na 3. os. (za pr. posle med živimi)
 - za **odsvojitve**= potrebno **soglasje** zakonca → sicer izpodbija
 - **3. os.= slaba vera** (vedeti da stv. iz skup. premož. + bi moral pridobiti soglasje) → razveljavitev
 - **3. os.= dobra vera** → zahteva od zakonca povračilo prizadejane škode
 - **možen dog.**, da 1 razpolaga s **posam. pred.** → če nedoločen= le spl./ redna uprava (za ostalo potrebuje soglasje)
- **pr. posli med zakoncema:**
 - **določena oblika:** notar. zapis (tudi za večja darila)
 - **darila:** relevantna le tista, ki v sorazm. s premož. stanjem zakonca → ob razvezi se vračajo (razen, če ne želita) v stanju kot v času razloga za razvezo
 - **pravilo realne subrogacije:** ko daril ni več → obogatitveni zaht.
 - ne v nasprotju z moralo + kogent. predpisi + ust. nač.
 - **žinitne pogod.** (po novem zak.): zakoniti premož. režim za primer, da se zakonca ne dog. → nač. praktičnosti + enakopr. + pravičnosti + fleksibilnosti
- **zakoniti premož. režimi v Eu:**
 - **rež. ločenega premož.:** premož. ločeno- ne pride do delitve
 - **nepravičen:** ne upošteva prispevke k potrebam druž.
 - **enakopr.**
 - **rež. participacije:** ob prenehanju ZZ pride do premož. izravnave
 - **rež. skupnega premož.** (redko): tudi kar prinesli v ZZ → razdelitev ½
 - **rež. skupnosti odplačno pridobljenega premož.** (Slo, It, Fr)
 - **rež. skupnosti povečanega premož.** (D, A): premož. ločeno
 - **soglasje** ni potrebno- izjeme:
 - za **odsvojitve večine**
 - za **odsvajanje gospodin. aparatov**
 - od prenehanju ZZ= **premož. izravnava** (presežek premož. 1 nad 2. se razdeli na ½)
 - **predporočna pogod.:** učinki šele po sklenitvi ZZ → kasneje možno razdeliti premož. + skleniti novo pogod.
 - **klavzule v tujini:**
 - **zaključitvena:** na koncu se zapiše, da premož. razm. zaključena (naknadne Δ niso možne)
 - **salvatorična:** tudi dog. za primer, če posam. določba v pogod. Ø
 - **stanovanje:**
 - v **skupni** lasti (če oba vpisana v ZK, 3. os. ne more biti dobroverna)
 - 1 zakonec= **nasilen:** v času post. se odredi, da se ga odstrani (last. ni pomembna)- do pravnom. (potem ne velja več)
 - v lasti **1:**

- stan. od 1, 2. pa **dodeljen otrok**: sod. prepusti stan. v uporabo (+ najemnina)- poseg v prav. 2. zakonca
- neurejena področja:
 - varstvo zakonca v času ZZ
 - preprečiti zakoncu lastniku, da proda stan. brez soglasja → upoštevati korist otrok, ki bodo ostali v stan.

4. NEVELJAVNA ZZ. (pr. posled.):

- **izpodb.** → treba razveljaviti s pravnom. sodbo (ne po uradni dolž. + ipso iure) → če sod. ne razveljavi= konvalidacija
- do razveljavitve= **učinki**: skupno premož. + dolž. preživljanja + razm. do otrok.- domneva očetovstva) → učinki razveljavitve veljajo za naprej (od dneva pravnom.)
- post. kot pri razvezi
- **možnosti**: konvalidacija, če sod ne razveljavi
 - **zadržek** obstajal samo v času sklenitve
 - **zadržek še obstaja** → naknadni spregled zadržka
- **relat.:** če ZZ še obstaja
 - **akt. legitimirani** (ožji krog):
 - zakonec, če kljub **težji duš. bolezni + nerazsod.** → ZZ že prenehala
 - zakonec, ki v **zmoti + prisiljen** → rok 1 leto po spoznanju
 - starši (+ skrbnik), če sklenil **mladoletnik brez dovoljenja CSD**
 - če zakonec umre → dediči lahko nadaljujejo post.- rok= 6 mesecev
- **absol.:** ne zastara + tudi če ZZ že prenehala
 - **akt. legitimirani**: vsi s pr. interesom

5. PRENEHANJE ZZ:

- **smrt + razglasitev za mrtvega**: preživeli zakonec= zak. + nujni dedič
 - zapuščinski **post. tečejo** + os. živa
 - preklic razglasitve (nepravdno sod.) + razveljavitev post.
 - ZZ ne oživi
 - zapušč. **post. zaključeni**: tožba za zaht. vrnitve premož.
- **razveza + razveljavitev**:
 - bivši zakonec **ded.** le, če postavljen za dediča v **opor. narejeni po razvezi**
 - **tožbo** za razvezo lahko **vloži le zakonec** → nadaljujejo jo lahko ded.

5.1. RAZVEZA:

- **s tožbo**: spor → javnost izključena
 - svetovalni **razgovor** CSD: skuša sporazumeti vsaj o nekaterih vprašanjih
 - če **1** zakonec **ne pride**:
 - **ni tožnika**= umik tožbe
 - **ni toženca**= šteje, da se strinja
 - **začasne odredbe**: če ogrožena korist otroka + treba hitro ukrepati → spori:
 - **zak.:** razveza

- **starševski:** ugotavljanje očet./ materin. + med starši in otroci + glede otrok (preživljanje + stiki + vzgoja in varstvo)
- **izdajo:**
 - **na predlog:** polnol. otrok + nepreskrbljeni zakonec + izselitev zakonca zaradi nasilja + zas. tožba na preživljanje 1 leto po pravnom. razvezi
 - **ur. dolžnost**
 - **oboje:** glede mladol. otrok (preživljanje + stiki + varstvo in vzgoja)
- **post.:** zaslišanje staršev + mnenje otroka + CSD → izdajo na podlagi verjetnosti + veljajo do konca postopka
- **sporazumno:** zakonca vložita predlog → ni potrebno navesti razloga
 - morata **urediti:**
 - razdelitev **skupnega premož.**
 - **preživljanje** nepreskrbljenega zakonca izv. ??? notar. zapis
 - **stanovanje**
 - **o otroku** (vzgoja in varstvo + preživljanje + stiki) → sod. oceni zavrnitev, če ni v korist otroka + če za pridobitev neke koristi
 - svetovalni **razgovor** CSD: obvezen, če obstajajo otroci → izjeme: oba v tujini + 1 duševno bolan
 - če **1** zakonec **ne pride** = umik predloga
 - predvidena **skupna vzgoja otrok (ZZZDR)**
 - **pogoji:**
 - **sporazumna** starša
 - **primerna**
 - **korist** otroka
 - potreben **dog.** staršev o:
 - **prebivališču** otroka
 - pristojnosti za vročanje **pošilk**
 - **modeli:**
 - **gnezdo:** otrok v 1 stanovanju + izmenjanje staršev
 - **sist. nihala:** otrok se seli → neprimerno, če starša daleč narazen
 - **rezidenčni** model
 - **preverja sod.:** naredi zapisnik mnenj + mora obrazložiti odstopa
 - **mnenje CSD:** obvezno
 - **mnenje otroka:** razsoden + lahko vzdrži mnenja ali izrazi po zaupniku
 - potreben **sporazum staršev:** pomoč CSD- predlaga **sklep sod.:**
 - **sprejme**
 - **zavrže**- ni potrebnih dokazil
 - **zavrne**- ni v korist otroka
 - če **ni sporazuma** = sod. določi 1 starša:
 - **nač. pospeševanja** razvoja otroka: kateri nudi več podpore

- **nač. kontinuitete:** doseganje razmerje do zun. sveta (stiki s sorod. + prijatelji)
- **preučiti** starša + otroka (ne na podlagi domnev)
- če oba enako primerna → otrokovo mnenje + nač. kontinuitete

6. ZZS:

- **ne** smejo obstajati **razl. za neveljavnost ZZ**
- **posled. za nazaj** od trenutka skupnega življ. → pog. za nastanek skupnega premož.
- se **ne** rešuje kot **gl. vprašanje** → odloča vsakič sproti
- **okolščine** za ugotavljanje ZZS:
 - **življ. skupnost** → potrebno dokazati, da živela skupaj
 - skupni **otrok**

PRAV. STARŠEV IN OTROK

1. KORIST OTROKA: gl. vodilo druž. pr. → pr. standard (potrebno ugotavljati v posam. primerih)= kar za otroka v max možni meri dobro

- v okviru **rodit. prav.:** zdrava **rast** + **os. razvoj** + **usposobitev** za življ.
- **zak.** o koristi otroka: upoštevati pri razvezi
 - o **sporazumni:** preživljanje + varstvo in vzgoja. → sod. oceni
 - o **s tožbo:** stiki + varstvo in vzgoja
- **ukrepi CSD:** odvzem + poseg v rodit. prav.

2. POLOŽAJ OTROKA:

- **viri:** cilj= korist otrok
 - o **konvenc. o otrok. prav.:** nač. prostega izražanja
 - o **MEKUOP:** cilj= obveščenost otrok → prav. do os. zastopnika (kolizijskega)
 - o **EU KOP:** proces. prav. mladol. otrok v post. pred pravosod. org. → spodbujanje drž. org. k mediacijam + sporazumnim reševanjem
- **post. pred pravosod. org.** → vsaka drž. izbere 3 zadeve iz:
 - **vzgoja + varstvo**
 - **posvojitev**
 - **skrbništvo**
 - **upravljanje premož.**
 - **višina preživnine**
- **naloge pravosod. org.:**
 - o **sprejemanje odločitev:** dovolj info + upoštevati otrokovo mnenje + zagotoviti otroku proces. prav.
 - o dolž. **hitrega ukrepanja**
 - o ukrepanje na **lastno pobudo:** ko resno ogrožena otrokova blaginja
 - o imenovanje **zastopnika**
- **proces. prav.** otroka: glede na starost + stopnjo razumevanja
 - o **obveščenost** (o uvedbi post.)
 - o **izražanje** svojega **mnenja** (sod. upošteva)
 - o zaprositi za **zastopnika**
 - o **neformal. razgovor:** zunaj obravnave + zapisnik
 - o zaprositi za os. po lastni izbiri za pomoč pri izražanju mnenja
 - o posebni zastopnik- odvetnik v ustreznih primerih
 - o prav. do uresničevanja prav. strank v takih post.
- **proces. spos.** otroka:
 - o **sam** vloži tožbo + opravlja proces. dejanja: razsodnost + 15 let → lahko prevzame pravdo za tožbo, ki jo vložil zak. zastopnik
 - o **zak. zastopnik:** pod 15 let
- **zastopnik:**
 - zagotoviti otroku ustrezne **info**
 - pojasnila o **posled.**
 - ugotoviti + predstaviti org. **otrokovo mnenje**

- o zakoniti
- o posebni
 - kolizijski: za spore z zak. zast.
 - kadar zakoniti ni spos. za zast.
- upr. post.:
 - o če položaj stranke= **prav. udeležiti se post.**
 - o post. **ni prirejen** za otroka
 - o **pred CSD** (ust. sod. določilo, da je to v nasprotju z MEKUOP)
- nepravd. post.:
 - o **odvzem rodit. prav.:** če sproži otrok= položaj udeleženca (prav. izraziti mnenje, sicer ne)
 - o **omejitev prav. staršev glede na otrok. premož.**

3. UGOTAVLJANJE IZVORA OTROKA- očetovstvo:

- vzpostavitev: pr. enaka razm.
 - o naravno: ob rojstvu
 - o pr.: posvojitev
- ugotavljanje:
 - o domneva: materin $\sigma \rightarrow ZZ + 300$ dni po prenehanju ZZ
 - o pripoznanje:
 - oče **razsoden + +15**
 - pred:
 - CSD
 - matičarjem
 - jav. listina
 - oporoka
 - lahko:
 - **pred rojstvom** \rightarrow če že spočet
 - **mrtvega** otroka \rightarrow ded.pr. interes
 - če pripoznaš, kasneje **ne moreš izpodbijati** \rightarrow izjema= če sila + grožnja
 - **mati** mora **strinjati** \rightarrow sicer tožbo za ugotovitev očet.
- DNK testi \rightarrow modeli pr. ureditev:
 - o očetu **niso dovoljeni** \rightarrow mora na sod. (-, ker ogrozi obstoj druž.)
 - o očetu ni prepovedano \rightarrow **prepovedana uporaba v sod.** post. brez vednosti otroka + ♀ (+, ker ohrani druž.)
 - o **dovoljeni** (tudi uporaba na sod.)
- izpodbijanje:
 - o **dolž. preživljanja** dokler domneva ni pravnom. izpodbita \rightarrow **verzijski zaht.** za povračilo preživnine
 - o **legitimacija:** akt.
 - oče

- os., **ki misli, da je oče**: 1 leto po vpisu v matično knjigo → ni nujno, da hkrati vloži tožbo na ugotovitev očetovstva
- **mati**
- **otrok**: +15 + razsoden → sicer kolizijski zastopnik
- **rok**:
 - **subj.**: 1 leto, ko oče izve za okoliščine
 - **obj.**: 5 let od rojstva

4. PREŽIVLJANJE: ni mogoče odpovedati + določiti valorizacije

- **1. rang**:
 - **mlado l.**: starši v okviru gospodinjstva → dolž. imeti pri sebi (razen, če ni v korist otroka)
 - **starša ne živita skupaj**: 1 varstvo in vzgojo + 2. preživnina → sporazum ali odloči sod.
 - **višina**: primerna (stroški za uspešen razvoj) → sod. odmeri (lahko starša predlagata sklep): življ. potrebe + za oddih in razvedrilo
 - **preživninski zavezanec**
- **2. rang**:
 - **polnolet.**: do 26 leta (kot social. prav. do otrošk. dodatka) + če redno šolajo:
 - izp. svoje obv.
 - do diplome + na 1. faksu
 - sklene ZZ + ga **zakonec ne more preživljati**
 - oblika ni določena (pred novelo = sporazum v nepravd. post.)
 - **nepreskrbljeni zakonec**
- **3. rang**:
 - **nepreskrbljeni starši**: dolž. polnolet. otrok → sporazum = **izv. notar zapis**
- **mačeha/ očim** (tudi, če samo ZZS) + **pastor/ka**: dolž.
 - če noben od **staršev ne more**
 - **če umrl** + v času smrti živel z 1 od staršev
- **otroci z motnjami**: zak. o otrocih s posebnimi potrebami
 - **preživljanje**: enako kot navadnega otroka
 - **šolanje**: skupaj z 2. po prilagojenem programu → če motnja prehuda = šola s prilagojenim poukom

5. STIKI:

- upošteva se **konvencija** → ukrepi:
 - **2 obvezna**:
 - možnost odvijanja stikov pod **nadzorom** 3. os. + **brezosebno**
 - **drž. predvidi** ustrezen **post.**
 - **1 izbiren** med:
 - za **realizacijo** stikov:
 - **varščina**
 - **denarna kazen**

- za **zagotovitev vrnitve** k os. pri kateri živi:
 - **odvzem potnega lista**
 - **varščina**
 - **nadzor**
- **post.:** odloča pri **razvezi + nepravd. post. → sprožitev:** proces. spos. **otrok + 3. os.,** ki želi stike + **CSD**
- **starši v različnih drž.:** če ne vrne + odpelje = ugrabitev → konvencija:
 - o – **16 let**
 - o šteje, da **nezak. odpeljan:**
 - kršitev prav. do oskrbe
 - v času, ko teče post. za uveljavljanje prav. do skrbi
 - o cilj = čimprejšnja vrnitev → **post.:**
 - starši + CSD + institucije se obrnejo na **centralni izvršilni org. drž.**
 - če **pod 1 leto** = odreditev **takojšnje vrnitve → sicer** le, če se dokaže, da se **še ni prilagodil** novemu okolju
 - **ne vrne:**
 - nevarnost **nasilja**
 - starš **ni sprožil post. za varstvo in vzgojo**
 - **starš pristane**
 - **otrok nasprotuje** → če dovolj zrel

6. RODITELJSKA PRAV.: dolž. uprav. staršev → otrok. prav. = iz dolž. staršev

- otrok ne more sam **uveljavljati** svojih prav. proti staršem → naloga **CSD**
- cilj: skladen os. razvoj + zdrava rast + usposobitev za samostojno življ.
- **izvrševanje:**
 - o **imetništvo:** starša + popolna posl. spos. (ne mladol. brez posl. spos.)
 - samo 1: če 2. umrl + neznan + odvzeta rodit. prav.
 - o **sporazumno, sicer CSD**
 - samo 1: če 2. zadržan + otrok živi samo pri 1
 - **če otrok živi pri 1:** sporazumno o zadevah, ki bistvene za razvoj
 - **tisti pri katerem živi:** če nevarno odlašati
 - **2. = omejen obseg:** le, če izp. obv. do otroka
 - **CSD** začasni ukrep: uveljavi svoje mnenje, če otroku v korist
- **skrb:**
 - o **za otrok. os.:** starši prilagodijo svojim zmožnostim + drž. poseže, če ogrožena korist otroka
 - **varstvo:** kje bo živel + stalen nadzor nad gibanjem → odg. za škodo, ki jo povzroči 3. os.
 - **vzgoja (Konvencija):** pogoji za intelekt. + moral. razvoj = razvoj os. + prav. do izobrazbe + prav. do svobode izražanja → prepoved posega v os. prav. + prav. staršev do usmerjanja otroka
 - o **za otrok. premož.:**
 - **zastopanje:**

- **posl. nespos.:** starši sklepajo poslov v imenu otroka + na njegov račun → ne strogo os. (oporoka, priznanje očetovstva)
- **delno posl. spos.:** privolitev (tudi kasnejša) staršev za pomembnejše pr. posle
 - sicer neveljavnost → v času negotovosti o tem ali bo potrjen = izpodb.
- **upravljanje:**
 - **starši samostojno:** dohodki + prem. + premož. prav. manjše vrednosti
 - **privolitev CSD:** Δ glavnice premož. = premik (odpoved ded.) + poseg v premož. interes (poravnava) + prodaja neprem.
 - sicer neveljavnost → v času negotovosti o tem ali bo potrjen = izpodb.
- sicer **ukrepi** sod. (nepravd. post.):
 - postavitve **staršev v položaj skrbnikov:** nadzor + poročanje staršev
 - **zavarovanje na starš. premož.:** če povzročajo škodo na otrok. premož.
- **dolž. otrok za lažje izvrševanje rodit. prav.:** izp. odločitve staršev + ubogati + pomagati + prispevati k stroškom če +15 in zaposlen
- **trajanje:**
 - **prenehanje:**
 - polnol. + predhodna popolna posl. spos.
 - smrt otroka + obeh staršev + odvzem posl. spos.
 - posvojitve + odvzem rodit. prav.
 - **podaljšanje:** zaradi napak ni spos. sam skrbeti zase (traja dokler obstajajo razl.) → nepravd. post.: pred polnol. predlog staršev + CSD
 - **predčasno** → posl. spos. otroka: ni več posebnega varstva + prav. Konvencije
 - **ZZ** (če razveza = rodit. prav. ne oživi) → dovoljenje CSD
 - **pomembni razl.** → sod. odločba
 - **pog.:** tel. in duš. zrelost + spos. za samostojno življ.

6.1. UKREPI: dolž. uprav. do posega v rodit. prav. → ko potrebno za korist otroka + ni potrebna krivda staršev

- **CSD:**
 - **spl. pooblastilo** → omejitve: najustreznejši ukrep (ne prizadeti starše) + ne odvzeti otroka, razen, ko določa zak. → svetovanje + nadzor + pomoč staršem + predlaganje začasnih odredb sod.
 - **posebni:** izločitev otroka iz druž. okolja - ogrožen razvoj otroka
 - **izročitev 2. os./ ustanovi:** smiselna uporaba določb rejništva + CSD nadzor → **razl.:**
 - **starši.:** zanemarjena vzgoja + varstvo + ne delujejo v otrok. korist
 - **obj.:** okolje

- **izročitev vzgojnemu zavodu:** pobuda staršev + CSD → preneha s prenehanjem razl. + po 3h letih + po polnol. le z njegovo privolitvijo → **razl.:**
 - **mladoletnik:** os. + vedenjska motnja
 - **starši:** zanemarjena vzgoja + varstvo
- **sod.** → odvzem rodit. prav.: če se otrok. prav. ne da drugače zagotoviti → razl.: zanemarjanje dolž. do otrok + zloraba rodit. prav. (napeljevanje h kaz. dejanjem + poseg po življ.)
- **konvencija:** ne **ločitev otroka** od staršev- izjeme:
 - zanemarjenje dolž. + zloraba prav.
 - ločeno življ. staršev
 - prav. do os. stikov + zavarovati otroka pred nasiljem in zlorabami + pomoč drž. + nadzor potrebnosti ukrepov

RAZM. MED STARŠI IN OTROCI

1. POSVOJITEV: upr. post. → CSD da v posvoj.

- **pr. razm.:** enako z biol. → zadržek za ZZ, ne s posvojiteljevimi sorod.
- **mednar.:** pog. KOP:
 - o **subsidiarno:** če v domači drž. ni posvojitelja
 - o **enake** ali boljše **razm.** v drž.
- **posvojitelj:**
 - o **1 os. + zakonca** (ne ZZS- zato obid predpisa)
 - o **18 let starejši** od posvojenca (izjemoma manj, če dovoli CSD + polnol.)
 - o **ne sorod.** v ravni črti + bratje/ sestre + **skrbnik** v času trajanja razm.
- **posvojenec:**
 - o **mladol.** → če +10 potrebno njegovo soglasje
- **pog.:**
 - o otrokovi **starši neznani** + 1 leto **neznane bivališča**
 - o **soglasje staršev**
 - o **mati soglasje** po rojstvu otroka
- **poskusna posvoj.:** 1 leto (lahko krajše, če v korist otroka) prej → **rejništvo**
 - o izvrševanje **rodit. prav. miruje**
 - o biol. **starši dolž. preživljanja**
- **blanko:** biol. starši ne poznajo posvojiteljev → ni v Slo
- **ni možno razvezati** → razveljavitev, če izp. pog.

2. SKRBNIŠTVO: oblika varstva + povrnitev stroškov

- **oblike:**
 - o **mladolet.:** nadomeščanje staršev
 - **postavitev:** če starša
 - jih ni + ne moreta izvrševati rodit. prav.
 - zanemarjata skrb
 - odvzeta rodit. prav. + posl. spos.
 - **prenehanje:**
 - **posl. spos.**
 - **posvojitev**
 - **oživitev rodit. prav.**
 - **smrt**
 - **dolž.:**
 - **varstvo + vzgoja**
 - **upravljanje premož.**
 - **zastopanje:** privolitev CSD za kar presega redno poslovanje
 - **ni dolžan preživljati** → dobi od staršev
 - **ni dolž. imeti varovanca pri sebi** → mora poskrbeti za namestitev (varovanec mora tam živeti)
 - o **odvzeta posl. spos.:**
 - **razl.:** napake volje, razuma + hujše tel. napake

- **nepravd. post.:** zaht. sam + partner + določeni sor. + CSD + drž. tožilec → takoj po odločbi sod. se postavi pod skrb.
- **prenehanje:**
 - sod. vrne posl. spos. (prenehanje razl.)
 - smrt
- **prav. + dolž.:** prizadevanje za rehabilitacijo (odpravo vzrokov):
 - **odvzem v celoti-** tudi pravd. nespos.: nadomeščanje volje
 - **delni odvzem:** dopolnjevati voljo + privolitve
 - **določene posle** lahko dovoli varovancu opravljati samostojno
- **pos. primeri:** postavitvev skrbnika- ne pod skrbništvo → omejen obseg varstva- le za varstvo prav. posam. + dokler potrebno
 - **odsotna os.:** neznano prebivališče + grozi škoda + ni zastop.
 - **neznani last. premož.:** skrb za premož. (ded.)
 - **kolizijski zast.:** zak. zast. ne more zaradi spora (nasprotovanja interesov) → otrok- starš/ skrbnik/ varuh + otrok pod skupno rodit. prav./ istim skrbnikom
 - **tuj državljan:** ko potrebuje varstvo
 - **nasciturus**
 - **težko bolni,** a ni odvzeta posl. spos.
 - **odsotne os. z znani prebivališčem**
- **uradno:** CSD opravlja sam preko svojih delavcev
- posam. v imenu + odg. **pr. os.**
- **zavodsko:** vodja
- **CSD:** skrbi za postavitvev + izvrševanje v korist varovanca
 - **post.:** zagotoviti, da bo os. dobila varstvo- post. začne po urad. dolž. → odločba CSD (dolž. + uprav.) + vpis v rojstno matično knjigo
 - **pristojnosti:** odloča o postavitvi + imenuje/ razrešuje skrbnika + odloča o obsegu prav. in dolž. skrbnika in varovanca
 - **nadzor:** delo skrbnika (os. + premož.) + ukrepi + prisili k izp. dolž.
- **skrbnik:** skrbnost + os. odg. + prosta presoja + svetovanje CSD + poročanje CSDju

3. REJNIŠTVO: nega + vzgoja + oskrbovanje v tuji druž. → plačilo + le mladol.

- **nastanek:** oddajo starši + CSD → odločba CSD (izrek + določitev rejnika) → pogod. za prav. + dolž. + rejnino → privolitev staršev- ne: odvzeta rodit. prav. + posl. spos.
- **prenehanje:**
 - **prenehajo razl.**
 - **posvojitev**
 - **posl. spos.** (polnol. + ZZ)
 - **smrt** rejenca/ rejnika (CSD poišče novega)
 - **CSD razveže pogod.:** ne izp. zak. pog. + dolž. + zahteva rejnik, če pomembni razl. → preneha le konkr. razm.- CSD poišče 2. rejnika
- **rejenec:**
 - **nima/** ne more živeti pri lasni druž.

- o **okolje** ogroža razvoj
- o **motnje**- potrebno posebno usposabljanje
- **rejniki**: ni starš (lahko sor.) + skrbnik. → čim več nadomešča druž.- **pog.**:
 - **+18 starejši** od rejenca + **-60**
 - ne sme biti odvzeta **rodit. prav.**
 - ne **okolščine**, ki ogrožajo razvoj
- o **dolž. iz** okvira **rodit. prav.** → starši/ CSD soglasje za pomembnejše vzgojne ukrepe
- **starši**- ostanejo prav., ki v neskladju z namenom rejn.:
 - o **preživljanje**
 - o **os. stiki** (razen, če prepovedani)
 - o **ded.**
 - o **posebna uprav. rodit. prav.**
- **CSD**: nadzor + pomoč → skrbi za izp. namena rejn. + vzdržuje stike + spremlja razvoj + opozarja na napake + nasveti rejnikom
- smiselna **uporaba določb** rejn.:
 - o **poskusna doba posvojitve**
 - o **razpad ZZ**
 - o **odvzem otroka** staršem
 - o **oddaja v rejn. po starših**

PRISTOJNOSTI: problem, ker CSD odloča o pomembnih zadevah + jav. nima nadzora nad CSD → otrok bi moral v vseh post. imeti zast. + posebej special. sodniki

- **sod.:** varuje koristi os., ki niso spos. skrbeti zase → ugotavlja dejstva
 - o **pravd. post.:** za odločanje o preživljanju + varstvu in vzgoji otrok ni potreben zaht.
 - **razveza + razveljavitev ZZ**
 - **preživljanje** (višina) otrok + nepreskrb. zakonca
 - varstvo in vzgoja **otrok** (pri razvezi) + kje bo živel
 - **os. stiki**
 - ugotavljanje + izpodbijanje **očetovstva/ materinstva**
 - o **nepravd. post.:**
 - odvzem **rodit. prav.**
 - predčasni pridobitvi + odvzemu **posl. spos.**
 - delitev **skupnega premož.** + kdo bo ostal v stanovanju
 - upravljanje **otrok. premož.**
 - **starši položaj skrbnika**
- **CSD:** pravila ZUP + org. 1. st.- o pritožbah odloča min. za delo, druž. in social. zadeve → iskanje social. kritičnih primerov
 - o **strok. delo:**
 - **svetovalni razgovor** pri razvezi
 - **pomaga pri** sporazumu + valorizaciji **preživljanja** nepreskrb. zakonca
 - **mnenja** razveznemu sod. glede **vzgoje in varstva**
 - iskanje + **pomoč** + nadzor nad **posvoj. + skrb. + rejn.**
 - možno **pripoznanje očetovstva**
 - o **upr.pr.** odločitve:
 - odloča o **stikih** + izvrševanju **rodit. prav.** + post. **posvoj., rejn., skrb.**
 - **spregled mladolet.** (za ZZ) + **sor.**
 - ukrepi za **varstvo otrok.** koristi + premož. (soglasja + zaht. za račune)
 - **po pos. pooblastilu: odvzem otroka + oddaja v zavod** zaradi slabih nagnjenj
 - o dolž. pridobiti **mnenje strok. komisije + ustna obravnava:**
 - **omejitev stikov**
 - **oddaja v zavod**
 - **odvzem otroka**